

DISCUSSIE TUSSEN ACCRA EN DELFT VIA VIDEOVERBINDING

“Misvattingen PPS in Afrikaanse drinkwatervoorziening moeten worden opgeruimd”

De discussie over de mogelijkheden en beperkingen van publiek-private samenwerking (PPS) in de drinkwatervoorziening in Afrika is tot nu toe voornamelijk gevoerd op basis van sentimenten. In een poging de argumenten en oplossingen duidelijk op tafel te krijgen en misverstanden uit de weg te ruimen, organiseerde het UNESCO-IHE Institute for Water Education en Royal Haskoning onlangs een dialoog middels een videoconferentie met waterexperts uit Afrika. “Het beeld van de rijke westerling met zijn rolex die alles overneemt en vervolgens de tarieven laat stijgen en iedereen ontslaat, moet verdwijnen”, aldus Peter Vos, hoofd Water Economics and Institutions van Royal Haskoning.

De twee uur durende videoconferentie vond tegelijkertijd plaats in het Ghanese Accra én in Delft. In Accra waren ruim 50 waterdeskundigen aanwezig. In Delft namen behalve Peter Vos prof. Meine Pieter van Dijk en Marco Schouten van UNESCO-IHE deel aan de discussie. “Vrij uitgebreid is gesproken over privatisering van de drinkwatervoorziening in Afrika en de noodzaak van publiek-private samenwerking”, vertelt Peter Vos. “Ik merkte dat het idee van een PPS daar nog tamelijk onbekend is. Op dit gebied bestaat veel aarzeling. In Afrika weet men niet precies wat een PPS inhoudt. De Afrikanen gaan uit van het idee dat privatisering ervoor zorgt dat de tarieven stijgen en er ontslagen gaan vallen. Dat is een grote misvatting. Aan de andere kant zien ze natuurlijk wel degelijk dat de drinkwaterbedrijven in overheidsdienst slecht lopen. Bij

het Nigeriaans drinkwaterbedrijf in de staat Enugu bijvoorbeeld is de staf heel slecht gemotiveerd. Maar zij zijn dan ook al zeven maanden niet betaald. Geen wonder dat zo’n drinkwaterbedrijf dan niet functioneert!”

Vertrouwen

“De laatste tien tot twintig jaar zijn grote drinkwaterbedrijven uit Groot-Brittannië en Frankrijk heel actief in Afrika”, vervolgt Peter Vos. “Die bedrijven ondervinden geen druk van de lokale overheid. Het is noodzakelijk dat de Afrikaanse overheden goed opgewassen raken tegen deze bedrijven. Er moeten wetgevingskaders komen, solide contracten worden afgesloten en toezichthoudende partijen in het leven worden geroepen die erop toezien dat de contracten goed worden nageleefd.”

“Zo’n contract zit ontzettend ingewikkeld

in elkaar. Een bedrijf wil zekerheid over bijvoorbeeld tariefstijgingen. Aan de andere kant kun je als overheid tariefstijgingen niet zomaar toelaten. Daar moeten goede afspraken over worden gemaakt. De mensen die bij de overheid werken, moeten op dit gebied goed worden opgeleid. Bovendien is daar de noodzaak voor het opbouwen van onderling vertrouwen. Je kunt heel veel zaken contractueel vastleggen, maar zonder vertrouwen werkt een publiek-private samenwerking niet.”

Vinger in de pap

“Uiteraard is ook gesproken over de Nederlandse situatie”, vervolgt Vos. “Dat in Nederland de waterbedrijven in handen van de overheid zijn, werd als opzienbarend beschouwd. Want waarom gaat dat in Nederland wel goed en in Afrika niet? We hebben uitgelegd dat in Nederland de waterbedrijven geheel zelfstandig opereren. In Afrikaanse landen hebben de overheden een stevige vinger in de pap. Zij kunnen niet zomaar de tarieven laten stijgen, ook al is dat absoluut noodzakelijk om bijvoorbeeld onderhoud te kunnen plegen. Zeker wanneer verkiezingen in aantocht zijn, worden belangrijke beslissingen vaak eindeloos uitgesteld.”

Rationeel

Vos kijkt met een positief gevoel terug op een volgens hem geslaagde, rationeel gevoerde discussie. “Vooral tijdens het Derde Wereld Water Forum in Japan werd heel geëmotioneerd gediscussieerd over de watervoorziening. Daar werd publiek-private samenwerking neergezet als een kwalijke actie van een groep rijke westerlingen die daar de watervoorziening voor de armsten eens eventjes om zeep komen helpen. Maar zo kun je geen discussie voeren. Je moet er rationeler naar kijken. Wat zijn de argumenten voor en tegen een publiek-private samenwerking en hoe gaat zo iets in de praktijk? Welke effecten treden nu echt op en welke maatregelen kunnen of moeten daartegen worden genomen? Daarnaast moeten bepaalde zaken goed worden uitgelegd aan het publiek. Wanneer een drinkwatervoorziening wordt overgenomen door een Westers bedrijf en de tarieven gaan omhoog, dan heeft dat een bedrijfs-economische achtergrond die moet worden toegelicht.”

“Er moet kortom veel meer discussie op rationele gronden plaatsvinden. Want het feit blijft dat de drinkwatervoorziening in Afrika er nog steeds heel slecht voor staat. Dat moet veranderen, daar moeten oplossingen voor worden gezocht”, aldus Peter Vos van Royal Haskoning. ■

Discussie tussen Delft en Accra over privatisering.

